

ВИКЛИКИ ГЛОБАЛЬНОГО БУТТЯ

Яровицька Н. А., Болотова Ю. В., Островерх М. О.

*Харківський національний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

Сучасний стан соціокультурного буття характеризується формуванням та розповсюдженням викликів поліваріативної спрямованості. Дані процеси детерміновані зі сторони інновацій в технологічній сфері, популяризацією «мережевої» комунікації, розповсюдженням феноменів екранної культури, наприклад, «екстремальне селфі» тощо. Візуальна культура допоміжним чином пов'язана з трансформацією соціальної, ідеологічної, етико-естетичної, релігійної уяви, що, в свою чергу, супроводжується виявом лабільних функцій на рівні свідомості суб'єкта і соціальних відносин.

Глобальний світ стикається з ризиками національного розпорошення, розмиттям культурної ідентичності, формуванням культурних універсалій з присмаком гуманітарної аномії, виявом деструктивного аспекту. Так, однією з важливих тенденцій сучасної екранної культури, яка впливає на особистість являється феномен «вуайєризму» («підглядкування в шпарину»), який має глибинні ігрові інваріанти (Й. Гейзінга). Одночасно з тим, ігрове явище перетворюється з суто розважального стану на вияв модусу «серйозного» та статус моди. Популярна розробка «rocketpogo», яка охопила весь світ та стала своєрідною ігроманією, розкриває також і етичний аспект, адже розробники цієї програми стикнулися з ризиками гуманітарної природи, коли учасники квесту повинні були заходити до простору культових, релігійних споруд, щоби піймати чудирнацьких покемонів. Тому зараз гра доповнюється правилами, які не будуть пов'язуватися з порушенням етичних компонент.

Виклики глобального буття змінюють або демонтують важливі дихотомічні бінарні опозиції: сакральне / буденне, публічне / приватне, потворне / прекрасне. Так, модус потворного/прекрасного активно реалізується німецьким арт-галеристом Гюнтером фон Хаггенсом, який робить інсталяції з тіл померлих людей, тобто, тіло після смерті перетворюється в мистецький арт-засіб, руйнуючи уявлення релігійної традиції стосовно теми «тіло після смерті». Інший приклад пов'язаний з демонстративною актуалізацією тілесності, сфери інтимності, яка звужує особистісний простір для індивіда, причому, ця дія ініціюється безпосередньо самим автором. В цьому аспекті постає небезпека використання маніпулятивних практик, які спрямовані до осіб з нестійкою свідомістю (підлітки, молоді дівчата й хлопці, суб'єкти, які знаходяться в екзистенціальному вакуумі, на роздоріжжі буття).

В суспільно-політичному вимірі у суб'єкта XXI століття виявляється альтернативна можливість заявити про себе, долучаючи віртуальну реальність, яка доповнюється діями, смислами людини екранної культури. Маніфестація перекидається з барикад бруківки в простір «Facebook», важли-

во відмітити, що така альтернатива має більш дієві механізми впливу на державні інституції: нагадаємо, що арабська весна в Тунісі почалася саме з невдоволення різким підняттям цін на фрукти і закликem в соціальних мережах вийти на протести, особливо після акту самоспалення торговця овочами. Приватна трагедія одержала статус глобальної демонстрації травми.

Демонтаж, руйнування бінарних дихотомій неможливо оцінювати з амбівалентних позицій, адже людина опиняється на певному роздоріжжі: існувати в межах традиції («рутина») або прорвати бар'єри меж, і, можливо, опинитися в просторі «руїни-ризми», в умовах нелінійного Всесвіту, в якому панує випадок, ризик, провокація, зняття обмеженості, творчість. Так, Ватикан дав згоду на появу додатків до смартфонів, які спрямовані на програми-сповіді для прочан, технологія змінює відносини церкви та віруючої людини, сакральність віри освячується інноваційним проектом. Слово Боже і піксель народжують нову реальність, а можливо, лише доповнюють старий канон. Доречно нагадати, але символ apple («відкушене яблуко») в новому вимірі постає уособленням спокуси свободи, віри та гріха. Західні архітектурні компанії розробляють проекти надувних церков, екохрамів (роботи британця Майкла Джилла, італійця Джуліано Маурі, бельгійських архітекторів Пітер'яна Гійса і Арно Ван Варенберга).

Таким чином, завдяки наявності «руїни-ризми» індивід долучається до формування альтернативних візій зі світом, з особистим «Я», використовуючи поліваріативні інтерпретації подій, сенсів, смислі буття, розвиваючи «синтетичний зір» замість трафарету повсякденності.